

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

УЧЕБНА ПРОГРАМА
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА СПЕЦИАЛИЗАНТИ

Приета на секционен съвет №1/11.09.2017 г.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

1. Наименование на дисциплината

Български език

2. Вид на дисциплината:

Задължителна

3. Образователна степен на обучението:

Магистър

4. Ниво на обучение:

B1- B2 и специализирана медицинска лексика

5. Продължителност на обучение:

За явяване на изпит при владеење на български език

6. Хорариум:

няма

7. Помощни средства и инструменти за преподаване:

Мултимедийни презентации, дискусии, ролеви модели на ситуации, интерактивни методи на работа

8. Форми на оценяване:

Текущо оценяване, финален изпит в две части – тест и усен изпит.

АНОТАЦИЯ

Учебната програма по български език включва упражнения по общ и специализиран български език. Съобразена е с необходимите умения за ниво B1 – B2 по Европейската езикова рамка и с необходимостта от владеење на специализирана медицинска лексика.

Лексикалните, граматическите, текстовите и практическите упражнения имат комуникативна насоченост. Езиковите задачи се постигат посредством работа с диалози, наративни и специализирани текстове от различни медицински специалности, адаптирани към целите на обучението.

При обучението на специализантите се прилагат методи на усвояване, затвърждаване и надграждане на езиковата комуникативна компетентност и иновативни методи на работа. Използват се форми на текущ контрол и тестови изпитвания.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Придобиване на знания и умения чрез:

- развиване на езикови умения и компетенции;
- усвояване на комуникативни стратегии;
- умения за работа в екип;
- прилагане на придобитите комуникативни умения в професионална среда.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- да разбират устни и писмени текстове на български език;
- да четат текстове на български език;
- да създават свързан текст по познати теми и научен текст;
- да изградят умения за ясно изразяване по познати теми;
- да представят информацията от текстова ситуация в медицината и да водят разговор по изучена тема с медицинска тематика.

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

АКАДЕМИЧЕН СТАНДАРТ ЗА УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА

**ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЦИПЛИНАТА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
ЗА СПЕЦИАЛИЗАНТИ**

1. Цели на обучението по дисциплината

1. Усъвършенстване на знания и умения за пълноценно общуване на български език в сферата на всекидневния живот и личните контакти с носителите на езика (лична или семейна информация, пазаруване, местоживеене, работа и т.н; осъществяване на разговор в ежедневна ситуация за преживявания и събития от миналото, настоящето и др.)
2. Свободно използване на българския език за социални и професионални цели – изграждане и развиване на специфична комуникативна компетентност при академична реализация в медицинската (стоматологичната, фармацевтичната) теория и практика.
3. Усвояване на терминологичен минимум (термини, терминологични съчетания, медицинска професионална лексика) като средство за професионална комуникация и инструмент за ползване на специализирана литература.
4. Запознаване със стандартната структура на специализиран медицински (стоматологичен, фармацевтичен) текст и създаване на умения за извличане на информация от него и за устното и писменото му възстановяване.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

2. Учебно съдържание на дисциплината

Ниво на обучение – В1 – В2 и специализирана медицинска лексика

Темите и часовете на упражненията са посочени в *Приложение №2*

3. Академични ресурси

4. Материални ресурси

5. Семинарни упражнения

6. Информационни ресурси. Основна литература. Сайтове

Осигуряват се учебници, помагала, презентации и работни материали за специализантите.

Учебници и учебни помагала

1. Дечев, Иван, Андония Куцарова, Антоанета Краевска, Мая Андонова. Български език за чужденци. Специализиран учебник за медици. Пловдив, 2017 г.
2. Димитрова, М. и колектив. Български език за чужденци. Учебно помагало, Пловдив: Студио 18, 2017
3. Желязкова, Д. и Н. Янкова. Помагало по български език като чужд за студенти по дентална медицина, Пловдив, 2017
4. Краевска, А., П. Къленикова. Сборник с текстове и упражнения за специализирано обучение на чуждестранни студенти от медицински колежи. Пловдив, 2003 г.
5. Кръстева, М. и колектив. Български език за чуждестранни студенти по фармация, Пловдив: Студио 18, 2017
6. Милиева, Д. и колектив. Граматични въпроси на медицинския текст. Учебник по български език за чуждестранни студенти и специализанти – медици, стоматолози и фармацевти. Пловдив, 2014
7. Тарашев, А. и колектив. Въвеждане в научния стил. Помагало по български език за чуждестранни студенти от медицински специалности. GoldPress, Пловдив, 2014 г.
8. Хаджиева, Е. и колектив. Български език за чужденци. Общ курс. Работна тетрадка. Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, 2006 г.
9. Хаджиева, Е. и колектив. Български език за чужденци. Общ курс. Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, 2006 г.

Забележка: Могат да се ползват и други учебници и учебни помагала, съответстващи на тематичния план.

7. Самостоятелна подготовка и извънаудиторна работа на специализантите

8. Сътрудничество между специализанти и преподавателски екип

Специализантите имат осигурени часове за консултации и осигурена обратна връзка с преподавателя.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

9. Стандарти за оценяване

Виж: *Приложение №3.*

10. Формиране на оценка

Формиране на финалната оценка:

$$Q = 0,5 \times Q_1 + 0,5 \times Q_2$$

Q – финална оценка; Q₁ – оценка от финален тест; Q₂ – оценка от устен изпит.

ПРИЛОЖЕНИЕ №2

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА СПЕЦИАЛИЗАНТИ

№ на тема	Тема	Брой часове
1.	<u>Текст за адаптация</u> - азбука; представяне и обяснения - сегашно време на глагола “съм” – пълна парадигма - лични местоимения – Им. п. - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху интонацията	6
2.	<u>Текст за адаптация</u> - представяне и обяснения на лексика - сегашно време на глаголите <i>имам</i> и <i>нямам</i> - съществителни имена за страни и народности - въпросителни местоимения <i>кой, коя, кое, кои</i> - въпросителни местоимения: <i>какъв, каква, какво, какви; къде; как</i> - показателни местоимения за близки лица и предмети - съществително име – граматически характеристики - прилагателни имена - граматически характеристики - показателни местоимения за отдалечени лица и предмети - числителни бройни имена от 1 до 100 и нагоре - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	22

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

3.	<p><u>Текст за адаптация</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представяне и обяснения на лексика повелителни форми на някои глаголи - лични местоимения – кратки и пълни форми В. п. и Д. п. - съществителни и прилагателни имена – множествено число - съществителни имена – бройна форми - съгласуване на прилагателни със съществителни имена по род и число - бъдеще време и минало време на глагола <i>съм</i> - конструкции <i>искам да, мога да и трябва да</i> - членуване на съществителните имена - членуване на прилагателните имена - образуване на съществителни имена от числителни имена - форми на числителните редни имена - сегашно време на глаголите от I, II и III спр. - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	22
4.	<p><u>Текст за комуникация</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представяне и обяснения на лексика - бъдеще време на глаголите - кратки форми на притежателните местоимения - сравнителна и превъзходна степен на прилагателните имена - синоними, антоними - образуване на относителни прилагателни имена от съществителни - безлична употреба на <i>може</i> - несвършен и свършен вид на глагола - възвратни глаголи в сегашно време - възвратно-лични местоимения - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	16
5.	<p><u>Текст за комуникация</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представяне и обяснения на лексика - повелително наклонение – образуване; положителни и отрицателни форми - възвратни лични местоимения въпросителни, неопределителни и отрицателни местоимения и наречия - сложни повелителни конструкции - относителни местоимения - минало свършено време – образуване и значение	13

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

	безлични изречения - възвратни безлични конструкции - местоименни форми – пълна и кратка форма - въпросителни изречения с <i>ли</i> - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	
6.	<u>Текст за комуникация</u> - представяне и обяснения на лексика - притежателни местоимения – пълни и кратки форми - възвратни притежателни местоимения - обобщителни местоимения - глаголи за движение с предлози и наречия - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за слушане с разбиране, писане и говорене – ситуации	10
7.	<u>Текст за комуникация</u> - представяне и обяснения на лексика - нелични глаголни форми - минало свършено деятелно причастие - минало неопределено време – образуване - значение и употреба на минало неопределено време - минало неопределено време на възвратните глаголи - сравнение на минало свършено с минало неопределено време - трансформация от пряка реч в минало свършено време в непряка реч - упражнения за писане и говорене – ситуации - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	16
8.	<u>Комуникация</u> - ситуационни и комуникативни упражнения – лични данни, възраст, облекло, здравословно състояние, обучение, работа и професии, свободно време, празници, пътуване, пазаруване и др.	14
9.	<u>Обобщение</u> - работа върху текстове за слушане с разбиране - тестове с въпроси, включващи изучените граматични категории - текстове за четене с разбиране - упражнения за трансформация в бъдеще време - упражнения за трансформация в минало свършено време - упражнения за трансформация в минало неопределено време - упражнения за трансформация в непряка реч	20

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

	- упражнения за употреба на различни видове местоимения - лексикални упражнения – синоними, антоними	
10.	<u>Части на човешкото тяло</u> - представяне и обяснения на лексика - образуване на минало несвършено време - сравнение на глаголните форми за минало несвършено време със сегашно и минало свършено време - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	15
11.	<u>Текст за комуникация</u> - представяне и обяснения на лексика - образуване на деепричастия - лични форми на глагола <i>трябва</i> - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за слушане с разбиране, писане и говорене – ситуации	15
12.	<u>Текст на медицинска тематика</u> - представяне и обяснения на лексика - преизказване на глаголното действие - видове наречия - съюзи, предлози и частици - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	16
13.	<u>Текст на медицинска тематика</u> - представяне и обяснения на лексика - съществителни имена – медицински термини - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	16
14.	<u>Текст на медицинска тематика</u> - представяне и обяснения на лексика - страдателен залог - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	16
15.	<u>Комуникация</u>	14
16.	<u>Текст на медицинска тематика</u> - представяне и обяснения на лексика - структури за изразяване на определение, класификация, причинно-следствени връзки - образуване на прилагателни от съществителни имена	20

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

	<ul style="list-style-type: none"> - образуване на отглаголни съществителни имена - съставяне на план-конспект - наречия, предлози и съюзи в медицинската теория и практика - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	
17.	<p><u>Текст на медицинска тематика</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представяне и обяснения на лексика - структури за изразяване на определение, класификация, причинно-следствени връзки - съществителни и прилагателни имена в клиничната терминология - образуване на сложни думи - словосъчетания - трансформационна и ситуационна разработка на текст; фонетични упражнения, упражнения върху текст и интонация - упражнения за писане и говорене – ситуации	20
18.	<p><u>Текст на медицинска тематика</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представяне и обяснения на лексика - разговорен и научен стил - снемане на анамнеза - словообразователни модели - описание на процес (клинична картина) - трансформация на текст в минал план - упражнения за слушане с разбиране, писане и говорене – ситуации	20
19.	<p><u>Комуникация</u></p>	17
20.	<p><u>Текст на медицинска тематика</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представяне и обяснения на лексика - структури за изразяване на характеристика - структуриране на текст - трансформационна и ситуационна разработка на текст - упражнения за писане и говорене – ситуации	20
21.	<p><u>Текст на медицинска тематика</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - представяне и обяснения на лексика - повествованието, описанието и разсъждението като форми на речта в медицинската теория и практика - писмен преразказ на медицински текст - трансформационна и ситуационна разработка на текст - упражнения за писане и говорене – ситуации	20
22.	<p><u>Подготовка за изпит</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - тестове по избор на преподавателя	30

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

	- упражнения за слушане и писане – възстановяване на непознат медицински текст по план-конспект - упражнения за трансформация на текст - упражнения за слушане с разбиране, писане и говорене – ситуации.	
--	---	--

ПРИЛОЖЕНИЕ №3

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ ПО ДИСЦИПЛИНАТА „БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА СПЕЦИАЛИЗАНТИ“

Отличен (6)

Усвоени ключови и допълнителни знания; умения за решаване на сложни задачи, изискващи самостоятелно мислене

• **СЛУШАНЕ**

Специализантът може да разбира в подробности изказвания, когато се използва ясен език по познати теми, свързани с ежедневието, свободното време, следването и др. Може да следи повечето моменти в дълга дискусия, протичаща в негово присъствие, при условие, че се говори на книжовен език с ясно произношение. Може да разбира съществените моменти в изказвания по непознати теми, когато се използва стандартен език. Може да схваща основното от специализирани медицински (стоматологични, фармацевтични) изказвания по познати теми, когато се говори бавно и отчетливо. Може да разбира непознатите думи с помощта на контекста, когато се говори по теми, свързани с областта и интересите му.

• **ЧЕТЕНЕ**

Специализантът може да разбира в подробности текстове, написани на прост и ясен език и свързани с всекидневни дейности или с области от личен интерес. Може да разбира описания на събития, чувства и желания. Може да открива и разбира обща информация в писма и кратки официални документи. Може да открива в по-дълъг текст или в няколко кратки текста специфична информация, необходима за изпълнението на конкретна задача. Може да разбере съществените изводи в ясно написани аргументирани изложения. Може да открива темата и основните моменти в специализирани медицински (стоматологични, фармацевтични) текстове по познати теми. Може да отгатне значението на непознати думи с помощта на контекста и да разбере смисъла на изречението при условие, че темата му е позната.

• **ПИСАНЕ**

Специализантът може да напише подробен свързан текст по теми от ежедневието, следването, професията и др., който да отразява самостоятелно мислене и изразява

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

лично мнение. Използва ограничен брой термини, терминологични словосъчетания и специализирана лексика, за да възстанови писмено познат медицински (стоматологичен, фармацевтичен) текст. Може да възстанови сравнително подробно непознат текст от областта на бъдещата специалност, като използва план-конспект. Правописът, пунктуацията и оформлението на текстовете са достатъчно точни, за да бъдат разбрани в повечето случаи.

• **ГОВОРЕНЕ:**

Специализантът разполага с достатъчно лингвистичен ресурс, за да се изказва свободно по теми като семейство, развлечения, интереси, следване, пътуване и актуални събития. Използва широк набор от езикови средства, за да описва в подробности обикновени случки от ежедневието, лични преживявания, чувствата и реакциите си, неочаквани ситуации, случайни събития. Може да обоснове и разясни собствени мнения, планове и действия. Използва ограничен брой термини, терминологични словосъчетания и специализирана лексика, за да възстанови устно познат медицински (стоматологичен, фармацевтичен) текст. Като цяло владее много добре граматичните структури. Допуска единични граматични грешки, които не оказват влияние за разбиране на изказването. Произношението е ясно, разбираемо, макар понякога да се долавя чужд акцент и да се допускат незначителни грешки при произнасяне.

Много добър (5)

Усвоени ключови и допълнителни знания; умения за прилагане на наученото при сложни задачи.

• **СЛУШАНЕ**

Специализантът може да разбира по-голямата част от изказвания, когато се използва ясен език по познати теми, свързани с ежедневието, свободното време, следването и др. Може да следи основните моменти в дълга дискусия, протичаща в негово присъствие, при условие, че се говори на книжовен език с ясно произношение. Може да разбира някои от съществените моменти в изказвания по непознати теми, когато речта е относително бавна и ясна. Може да схваща основното от специализирани медицински (стоматологични, фармацевтични) изказвания по познати теми, когато се говори бавно и отчетливо. Може да разбира част от непознатите думи с помощта на контекста, когато се говори по теми, свързани с областта и интересите му.

• **ЧЕТЕНЕ**

Специализантът може да разбира по-голямата част текстове, написани на прост и ясен език и свързани с всекидневни дейности или с области от личен интерес, макар и да му убягват някои подробности. Може да разбира същественото в описания на събития, чувства и желания. Може да открива и разбира обща информация в писма и кратки официални документи, чийто формат познава. Може да открива в по-кратък текст специфична информация, необходима за изпълнението на конкретна задача. Може да разбере части от изводи в ясно написани аргументирани изложения. Може да

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

открива темата и основните моменти в специализирани медицински (стоматологични, фармацевтични) текстове по познати теми. Може да отгатне значението на повечето непознати думи с помощта на контекста и да разбере смисъла на изречението при условие, че темата му е позната.

• ***ПИСАНЕ***

Специализантът може да напише кратък свързан текст по теми от ежедневието, следването, професията и др., който да отразява самостоятелно мислене и изразява лично мнение. Използва ограничен брой термини, терминологични словосъчетания и специализирана лексика, за да възстанови писмено познат медицински (стоматологичен, фармацевтичен) текст, макар да изпуска някои съществени моменти. Може да възстанови основните идеи от непознат текст от областта на бъдещата специалност, като използва план-конспект. Правописът, пунктуацията и оформлението на текстовете са достатъчно точни, за да бъдат разбрани в повечето случаи, но все още допуска някои типични грешки.

• ***ГОВОРЕНЕ***

Специализантът е овладял в значителна степен общоупотребими езикови средства, за да се изказва, макар и не в подробности, по теми като семейство, развлечения, интереси, следване, пътуване и актуални събития. Използва предимно прости структури и готови фрази, за да описва обикновени случки от ежедневието, лични преживявания, чувствата и реакциите си, неочаквани ситуации, случайни събития. Използва ограничен брой термини, терминологични словосъчетания и специализирана лексика, за да възстанови устно познат медицински (стоматологичен, фармацевтичен) текст. Като цяло владее добре граматичните структури, но допуска типични граматични грешки, особено когато изказването е спонтанно. Произношението е ясно, разбираемо, но в част от използваните думи и изрази се долавя чужд акцент.

Добър (4)

Усвоени ключови и допълнителни знания за решаване на обичайни казуси и задачи.

• ***СЛУШАНЕ***

Специализантът разбира най-често употребяваните думи и изрази, свързани пряко с това, което го засяга (ежедневие, семейство, покупки, пътуване, места и др.), когато се говори бавно и ясно. Схваща малка част от основните моменти в изказване, когато се използва ясен и стандартен език.

Разбира само най-съществените моменти от специализирани медицински (стоматологични, фармацевтични) изказвания по изучавани теми, когато се говори бавно, отчетливо и с повтаряне на някои суми и изрази. Може да разбира единични непознатите думи с помощта на контекста, когато се говори по теми, свързани с областта и интересите му.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

- **ЧЕТЕНЕ**

Специализантът може да разбира кратки и прости текстове. Разбира частично съществените моменти в текстовете по познати теми. Може да схваща същественото в кратки обяви и съобщения. Може да открива част от предвидимата информация в работни текстове и да изпълнява някои от езиковите задачи към тях. Може да открива темата и някои от основните моменти в специализирани медицински (стоматологични, фармацевтични) текстове по изучени теми, но среща затруднения при разбирането на непознати текстове. Може да отгатне частично значението на непознати думи с помощта на контекста и да разбере смисъла на изречението при условие, че темата му е позната.

- **ПИСАНЕ**

Специализантът може да пише кратък текст по теми от ежедневието, може да описва семейството си, условията на живот, къде е учил, както и сегашните си занимания. Може да описва кратко и просто събития и дейности, планове и предприети действия; минали действия и лични преживявания, но в повечето случаи се нуждае от предварителна подготовка. Разполага с достатъчно речников запас, но използва предимно кратки, често срещани изрази, запаметени фрази и елементарни модели. Може да пише със сравнителна „фонетична“ (но не задължително правописна) точност. Допуска множество правописни и граматични грешки.

- **ГОВОРЕНЕ**

Специализантът може да общува при изпълнението на лесни и обичайни задачи и да участва в разговор на познати теми. Може да отговаря на въпроси и да реагира на прости твърдения. Успява да следи изказването на събеседника си и да задава кратки прости въпроси, но обикновено рядко е способен да поддържа по-продължителен разговор. Може да обясни защо харесва или не харесва нещо. Може да използва набор от изречения и/или изрази, за да опише накратко семейството си, друг човек или ежедневието си. Използва елементарни модели на изречения, запаметени фрази и готови изрази по познати теми. В непознати теми често се получават сринове и недоразумения в комуникацията. Независимо от силния чужд акцент, произношението обикновено е достатъчно ясно, за да се разбере казаното, но понякога събеседникът може да помоли за повторение.

Среден (3)

Усвоени ключови знания и решения на прости задачи

- **СЛУШАНЕ:**

Специализантът може да разбира отделни думи и прости често употребявани изрази, когато са произнесени бавно и отчетливо. Може да разбира елементарни указания, пряко насочени към него, когато речта е бавна и отчетлива. Затруднява се при възприемането на цялостно изказване, дори и да е произнесено бавно и старателно и да съдържа дълги паузи, които позволяват да се осмисли чутото.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ЕЗИКОВО И СПЕЦИАЛИЗИРАНО
ОБУЧЕНИЕ
СЕКЦИЯ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

- **ЧЕТЕНЕ:**

Специализантът може да разбира най-общо смисъла на съвсем кратки информативни текстове или на прости описания, особено ако съдържат картини, които улесняват разбирането. Трудно се ориентира в непознат текст, може да различи само познати имена, отделни прости думи и изрази. Може да прочете малък по обем репетитран печатан текст. Затруднява се при четене на ръкописен текст.

- **ПИСАНЕ:**

Специализантът може да преписва отделни думи, изрази и кратки печатни текстове. Трудно успява да напише цялостен съвсем кратък текст по позната тема, дори и с предварителна подготовка. Не владее правописните и пунктуационните норми на българския език, което затруднява разчитането на написания текст.

- **ГОВОРЕНЕ**

Специализантът разполага с елементарен набор от запаметени прости думи и изрази, свързани с конкретни ситуации. С прости кратки изречения може да представя себе си и други хора, да опише мястото, където живее, и хората, които познава, като често прави много паузи и трудно намира подходящите думи. Може да води елементарен диалог, но успехът на общуването зависи изцяло от бавния ритъм на говорене с повторения, разяснения и поправки. Владее до известна степен няколко запаметени прости синтактични структури и граматични форми, но все още системно допуска елементарни граматични грешки. Произношението е неясно, трудно разбираемо от носители на езика, и то привикнали към специфичния говор на езиковата група на говорещия. Долавя се силен чужд акцент и се допускат съществени грешки при произнасяне особено на непознати думи.

Слаб (2)

Не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.

- **СЛУШАНЕ**– не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.
- **ЧЕТЕНЕ**– не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.
- **ПИСАНЕ**– не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.
- **ГОВОРЕНЕ**– не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.